

Základní škola a Mateřská škola Moravské Prusy, příspěvková organizace
Moravské Prusy 175, 682 01 Vyškov
tel: 517 361 116, e-mail: zsprusy@seznam.cz

Preventivní program

na školní rok

2019/2020

Úvod

Školní preventivní program (dále ŠPP) je konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. ŠPP je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy.

ŠPP je zpracováván na jeden školní rok školním metodikem prevence a je průběžně vyhodnocován. Písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

Za realizaci ŠPP zodpovídá ředitelka školy, která koordinuje práci jednotlivých pedagogických pracovníků a externích spolupracovníků. Školní metodik prevence se podílí na analýze současného stavu a na řešení jednotlivých problémů, při čemž úzce spolupracuje s ředitelkou školy.

V případě potřeby se na realizaci MPP podílí okresní metodik prevence, dětský lékař, Policie ČR...

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento ŠPP	Základní škola a Mateřská škola Moravské Prusy, příspěvková organizace <hr/> Moravské Prusy 175, 682 01 Vyškov
Zřizovatel	Obec Prusy - Boškůvky
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Svatava Šebestová
Telefon na ředitele	517 361 116
E-mail na ředitele	zsprusy@seznam.cz

Jméno školního metodika prevence	Mgr. Irena Černochová	
Telefon	517 361 116	
E-mail	zsprusy@seznam.cz	
Specializační studium		Ne

Jméno výchovného poradce	Mgr. Irena Černochová		
Telefon	517 361 116		
E-mail	zsprusy@seznam.cz		
Specializační studium		Ne	
	Počet tříd	Počet žáků/studentů	Počet pedagog. pracovníků
ZŠ neúplná - I. stupeň	3	42	5

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola a Mateřská škola Moravské Prusy, příspěvková organizace se nachází v malé obci Moravské Prusy v blízkosti města Vyškov. Jsme málotřídní škola pouze s 1. stupněm, kterou v současné době navštěvuje 42 žáků ve 3 třídách – spojený 1. a 2. ročník (celkem 15 žáků), 3. ročník (13 žáků) a 4. ročník (13 žáků). Jedna žákyně je vzdělávána formou individuálního vzdělávání a do školy dochází pouze na pravidelné přezkoušení. Ve škole vyučují 4 pedagogičtí pracovníci (3 učitelé a 1 vychovatelka). Nově je přidělena do spojené 1. a 2. třídy asistentka pedagoga.

Ve všech ročnících vyučujeme podle školního vzdělávacího programu „Škola - strom poznání“.

Výhodou naší školy je malý kolektiv, kde se navzájem všichni známe, jde o školu tzv. rodinného typu. Díky svému umístění nepatří mezi lokality s výrazným výskytem rizikových projevů chování. Přesto si uvědomujeme, že se děti v dnešním světě, v dnešní společnosti stále více setkávají s různými negativními podněty, negativním chováním, což má beze sporu vliv na jejich další vývoj. Naším cílem je naučit děti těmto negativním vlivům čelit, umět se jim vyhýbat a právě v tom spatřujeme důležitost primární prevence. Za nutnost považujeme i další vzdělávání pedagogů v této oblasti a v neposlední řadě i vytváření podmínek pro příznivé školní klima. Tento program byl zpracován na základě našich zkušeností z předešlých let a snaží se v maximální možné míře reagovat na měnící se vývoj společnosti.

2. STRUČNÁ ANALÝZA SITUACE

Naše škola byla postavena ve 30. letech minulého století. Jedná se o jedinou několikapodlažní budovu, která poskytuje zázemí žákům základní i mateřské školy. V přízemí se nacházejí prostory šatny, na kterou navazuje nově přistavená třída pro spojené ročníky. Tím je zajištěn dostatečný dohled nad žáky již v době jejich příchodu do školy i o přestávkách. Další dvě (menší) třídy jsou na společné chodbě s kabinety učitelek a vychovatelky. Pohyb žáků v prostorách školy je tak neustále dozorován. Školní jídelna se nachází v suterénu budovy a žáci sem dochází v doprovodu pedagogického pracovníka školy, který vykonává dohled nad žáky po celou dobu oběda. Bohužel naše škola nemá vlastní tělocvičnu a na výuku tělesné výchovy musí žáci docházet. Při vhodném počasí probíhá výuka na školní zahradě, která navazuje na budovu školy a je celá oplocená. Další možností je využít obecní hřiště vzdálené asi 300 metrů. V zimním období probíhá výuka tělesné výchovy v sále kulturního domu.

Pobyt dětí ve školní družině je situován do „velké“ třídy, a pokud to počasí dovoluje, bývá doplněn o návštěvu školní zahrady.

Počet žáků navštěvujících školu pozvolna narůstá. Školu navštěvují děti z Moravských Prus a sousedních Vážan. Počet dojíždějících žáků přesahuje v některých třídách polovinu. Z tohoto důvodu je upraven rozvrh žáků tak, aby maximálně navazoval na autobusové spoje. Vyučování proto začíná již v 7:30. Ráno je zajištěno bezpečné převedení žáků přes silnici zaměstnancem školy. Na odpolední odjezdy žáků dohlíží v jednotlivých třídách.

Funkce školního metodika prevence je spojena s funkcí výchovného poradce. Ten spolupracuje s vedením školy a třídními učiteli na vytvoření i realizaci preventivního programu, záchytu rizikového chování a jeho včasném a adekvátním řešení.

Ucelený seznam vnitřních i vnějších informačních zdrojů školy je uveden v Příloze 1.

3. STANOVENÍ CÍLŮ ŠPP

Cíl:	Vytvoření pozitivního sociálního klimatu školy
Ukazatele dosažení cíle:	Vyhodnocení dotazníků Klima školy, Klima třídy
Zdůvodnění cíle:	<p>Pedagogičtí pracovníci školy se snaží vytvořit atmosféru pohody, klidu, pocitu důvěry, kdy se nebudou žáci ani pedagogové obávat hovořit o problémech v mezilidských vztazích, spolupracovat v rámci pedagogického týmu, rozvíjet sociální dovednosti dětí. V případě potřeby, mají žáci možnost svěřit se se svými problémy jednotlivým vyučujícím, metodikovi prevence nebo využít schránku důvěry umístěnou u vstupu do školy.</p> <p>Učitelé průběžně sledují vztahy v třídních kolektivech tak, aby byla zajištěna včasná diagnostika šikany a její intervence.</p> <p>V případě potřeby spolupracují se školním metodikem prevence, ředitelkou školy, rodiči, popř. pracovníkem z pedagogicko-psychologické poradny.</p> <p>Na konci roku je zařazen čtyřdenní zážitkový pobyt, kde se žáci i učitelé mají možnost navzájem poznat v neformálním prostředí.</p>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Snaha upevňovat postoje a uplatňovat etickou výchovu - vést žáky k dodržování stanovených pravidel školního řádu, slušného chování.

Cíl:	Výchova ke zdravému životnímu stylu
Ukazatele dosažení cíle:	<p>Vhodné stravovací návyky</p> <p>Dostatečná pohybová aktivita žáků</p> <p>Znalosti v oblasti ochrany zdraví (např. kontaktní čísla RZS, PČR, HZS,...)</p>
Zdůvodnění cíle:	<p>Pedagogičtí pracovníci prohlubují u žáků dovednosti, jak chránit své zdraví, uvědomovat si nebezpečí a nebezpečím se vyhýbat. Tím předchází nedostatečné informovanosti žáků v oblasti ochrany zdraví, která může vést k nevhodnému až riskantnímu chování žáků např. v dopravním provozu, při hře apod.</p> <p>V prvním patře jsou na nástěnce školního metodika prevence umístěny informace o důležitých telefonních číslech (Linky důvěry, Krizového centra apod.).</p>
Návaznost na	

dlouhodobé cíle:	
-------------------------	--

Cíl:	Smysluplné trávení volného času žáků
Ukazatele dosažení cíle:	Zájem o nabízené volnočasové aktivity
Zdůvodnění cíle:	Dostatečně pestrá nabídka kroužků a mimoškolních aktivit vede žáky k aktivnímu trávení volného času. Tím předchází rizikovému chování, experimentování s návykovými látkami apod.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	

Cíl:	Spolupráce s rodiči a institucemi
Ukazatele dosažení cíle:	Účast na besedách pro rodiče připravovaných školou Ochota ke spolupráci při řešení problémů žáků
Zdůvodnění cíle:	Škola a její pedagogičtí pracovníci se snaží s rodiči navázat vztah postavený na spolupráci, v jejímž středu je žák. Důvěra rodičů v pedagogický tým školy je nezbytná při řešení výukových i výchovných problémů žáka. Spolupráce s dalšími institucemi (PPP, Policie ČR, OSPOD, Rodinná psychologická poradna...) pomáhá škole řešit rizikové chování žáků.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	

Cíl:	Další vzdělávání metodika školní prevence i ostatních pedagogů v oblasti primární prevence
Ukazatele dosažení cíle:	Seznam absolvovaných vzdělávacích aktivit jednotlivých pedagogů
Zdůvodnění cíle:	Další vzdělávání pedagogických pracovníků školy jim zajistí aktualizovat již nabyté poznatky z oblasti primární prevence, inspiraci k novým postupům a aktivitám, srovnání situace v jiných školách apod.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	

Cíl:	Minimalizace rizika úrazů
Ukazatele dosažení cíle:	Počet školních úrazů
Zdůvodnění cíle:	Pedagogický dozor nad žáky je zajištěn během všech přestávek a před vyučováním v prostorách školy a v době obědů

	v jídelně. Žáci mají dostatečné informace o bezpečném chování v prostorách školy i během školních akcí. Chovají se tak, aby neohrožovali zdraví své ani zdraví svých spolužáků.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	

4. SKLADBA AKTIVIT PREVENTIVNÍHO PROGRAMU PRO JEDNOTLIVÉ CÍLOVÉ SKUPINY

a) Pedagogové

Nabídka a realizace seminářů je aktualizována v průběhu školního roku.

V následujícím přehledu jsou uvedeny pouze aktivity již známé při sestavování ŠPP.

Název a odborné zaměření vzdělávání	ASISTENT PEDAGOGA V RESORTU ŠKOLSTVÍ A DOPADY NOVELY INKLUZIVNÍ VYHLÁŠKY
Stručná charakteristika	ODBORNÝ WEBINÁŘ
Realizátor/lektor	ŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, Z.S., Bc. LENKA POLÁŠKOVÁ
Počet proškolených pedagogů	1
Počet hodin	1
Termín konání	18.9.2019

Název a odborné zaměření vzdělávání	DYSLEXIE
Stručná charakteristika	ODBORNÝ WEBINÁŘ
Realizátor/lektor	ŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, Z.S., Bc. ŠÁRKA SMITKOVÁ
Počet proškolených pedagogů	1
Počet hodin	1
Termín konání	25.9.2019

Název a odborné zaměření vzdělávání	PODPŮRNÁ OPATŘENÍ PRO ŽÁKY SVP VE ŠKOLNÍ PRAXI
Stručná charakteristika	PODPŮRNÁ OPATŘENÍ PRO ŽÁKY SVP VE ŠKOLNÍ PRAXI
Realizátor/lektor	ODBORNÝ SEMINÁŘ
Počet proškolených pedagogů	1
Počet hodin	8
Termín konání	26.9. 2019

Název a odborné zaměření vzdělávání	JAK CHYTŘE POUŽÍVAT ZNÁMKY
Stručná charakteristika	Odborný webinář
Realizátor/lektor	ŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ Z.S., MGR. KAREL ČAPEK, PH.D.
Počet proškolených pedagogů	1
Počet hodin	1
Termín konání	22.10.2019

Název a odborné zaměření	STRATEGIE, JAK PŘEŽÍT V SOUČASNÉ ŠKOLE
--------------------------	--

vzdělávání	
Stručná charakteristika	Odborný seminář
Realizátor/lektor	OPPP, PHDR. MGR. VERONIKA PAVLAS MARTANOVÁ PH.D.
Počet proškolených pedagogů	1
Počet hodin	8
Termín konání	20.11.2019

b) Žáci

Nespecifická primární prevence je v naší škole realizována především prostřednictvím třídních učitelů nebo učitelů jednotlivých předmětů – zejména předmětu Člověk a jeho svět, ale i v jiných jako např. Tělesná výchova, Výtvarná výchova...

Je kladen důraz na: zvyšování sebevědomí žáků, pravidla soužití mezi žáky a učiteli, rozvoj osobnosti, vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou, úcta, sebeúcta, důvěra, komunikativní dovednosti, řešení konfliktů, schopnost klást otázky, vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“, práce v kolektivu, vzájemná pomoc, pozitivní citové naladění, řešení stresu, životospráva, zdravý životní styl, schopnost vyhledat pomoc a další.

Dále je nespecifická prevence realizována pomocí nabídky zájmových kroužků pro žáky jednotlivých ročníků:

Sportovní kroužek pro chlapce (florbal)

Sportovní kroužek pro dívky (zumba)

Zdravotnický kroužek

Angličtinka pro žáky 1. a 2. ročníku

Hra na flétnu

Zpívání s kytarou

Náboženství

Tematické bloky ve výuce, zaměřené na prevenci rizikového chování

Ročník/pololetí	Předmět	Vzdělávací oblast	Téma	Časová dotace	Vyučující
1.	Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět	Ve škole <ul style="list-style-type: none"> - vztahy mezi dětmi v kolektivu, upevňování správného chování ke spolužákům, učitelům, jiným osobám - zásady vzájemné komunikace - vytváření pravidel třídy, seznámení se školním řádem - zásady bezpečného chování ve třídách, na chodbě i při přesunech dětí do	8	Černochová

			<p>jídelny, TV apod.</p> <ul style="list-style-type: none"> - osobní bezpečí při cestě do školy a zpět - upevňování základních pracovních a režimových návyků – příprava věcí na vyučování, pořádek na svém místě, v aktovce, stravování, pitný režim, osobní hygiena... <p>U nás doma</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodina jako místo jistoty a bezpečí, rodinné oslavy - spolupráce školy s rodinou - nasměrování ke vhodnému využívání volného času <p>Lidské tělo</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní hygienické návyky - každý jsme jiný – vedení ke vzájemné snášenlivosti - obezřetné chování při setkání s neznámými jedinci, odmítání komunikace, která je mu nepříjemná – modelové situace - zdraví a nemoc - zásady bezpečného chování při hrách ve škole, doma i venku <p>Člověk ve společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabídka kulturních a vzdělávacích programů (kroužky, divadla, koncerty,...), seznámení s možnostmi smysluplného trávení volného času - povolání dospělých – poukázání na to, že každá práce je důležitá a přináší druhým užitek - 	6	
				8	
				8	
2.	Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět	<ul style="list-style-type: none"> - probíhá rozšiřování témat z 1. ročníku <p>Jsem školák</p>	8	Černochová

		<ul style="list-style-type: none"> - pravidla soužití mezi žáky a učiteli, vytváření pravidel chování ve škole, řešení konfliktů, rozvíjení komunikativních dovedností - seznámení se školním řádem a respektování jeho pravidel <p>Moje rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> - budování pocitu sounáležitosti - vyzdvižení významu rodiny - můj domov, místo, kde žiji – budování základní orientace v obci a jejím okolí <p>Člověk</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní orientace na lidském těle - nejčastější nemoci - jejich příznaky, průběh, teplota... - základní zásady při úrazu, seznámení s vybavením lékárničky - základní pravidla při užívání léků – nebezpečí nevhodného užívání léků - bezpečné chování, vyhýbání se krizovým situacím - obezřetné chování při setkání s neznámými jedinci, odmítání komunikace, která je mu nepříjemná – modelové situace - vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou, úcta, sebeúcta, důvěra <p>Povolání a volný čas</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce v kolektivu, vzájemná pomoc - volný čas a jeho využití – co rádi děláme, naše zájmy, koníčky, podpora vhodných aktivit - pracovní činnosti lidí, různá povolání, poznávání jednotlivých povolání 	6	
			8	
			8	

			<p>– náplň těchto povolání</p> <ul style="list-style-type: none"> - výsledky práce – určování materiálu, ze kterého jsou vyrobeny - upevňování schopností a dovedností získaných v předešlých ročnících 		
3.	Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět J	<p>Jsem školák</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvorba pravidel třídy v návaznosti na seznámení se školním řádem - upevňování vztahů ve třídě - tolerance rozdílů mezi žáky - zásady správného chování ke spolužákům, učitelům i dalším osobám - vedení žáků k pomoci dětem z nižších ročníků, budování role „průvodce a pomocníka“ <p>Moje rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> - další upevňování pro-rodinných názorů - podpora dětí z neúplných rodin <p>Naše vlast</p> <ul style="list-style-type: none"> - budování pozitivního vztahu k naší vlasti - seznámení se základním společenským uspořádáním <p>Lidé a čas</p> <ul style="list-style-type: none"> - využití tématu k nastínění problémů současné uspěchané doby s jejími problémy zdravotními i společenskými a nasměrování žáků k správnému rozvržení času, umění odpočívat, návratu ke kulturnímu dědictví <p>Člověk</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdraví a jeho ochrana - způsob reakce při obtěžování cizí osobou - lidé klem nás – násilné činy, jejich trestní postih, ochrana 	8	Černochová
				4	
				8	
				4	
				12	

	zdraví	výchova	Vhodnost pohybu pro naše zdraví Osvojování spolupráce, týmové hry, dodržování pravidel, fair play Poskytnutí základní 1.pomoci při úrazu Rozvoj vůle, cílevědomosti, zodpovědnosti	dobu výuky	Mamiňáková
1.-4.	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	Organizace pracovního místa, udržování pořádku, pracovní kázeň Rozvoj zájmů, budování pracovních návyků, rozvoj samostatnosti Osvojení pozitivního vztahu k práci, rozvoj kreativity Pozitivní postoj k práci druhých, ocenění druhých, rozvoj spolupráce a pomoci	Po celou dobu výuky	Mamiňáková
1.-4.	Umění a kultura	Hudební výchova	Zažití úspěchu, podpora sebedůvěry žáka Podpora přirozené potřeby setkávat se s uměním, rozvoj estetického cítění Budování zásad společenského chování při kulturních akcích Podpora vzájemného naslouchání Podpora aktivního zapojení se do kulturních akcí (besídky školy, školní soutěže) Prostor pro vlastní sebevyjádření	Po celou dobu výuky	Mamiňáková
1.-4.	Umění a kultura	Výtvarná výchova	Viz. hudební výchova	Po celou dobu výuky	Mamiňáková

c) Rodiče

Název programu	Tvořivé podzimní dílny
Stručná charakteristika programu	Společná mimoškolní aktivita pro děti a jejich rodiče.
Realizátor	ZŠ a MŠ Moravské Prusy
Počet hodin programu	2
Termín konání	24.10. 2019
Zodpovědná osoba	Mgr. Šebestová

Název programu	Lampionový průvod
Stručná charakteristika programu	Společné setkání dětí, rodičů a široké veřejnosti při mimoškolní akci doplněné legendárním příběhem.
Realizátor	ZŠ a MŠ Moravské Prusy a Obec Prusy-Boškůvky
Počet hodin programu	2
Termín konání	11.11. 2019
Zodpovědná osoba	Mgr. Šebestová

Název programu	Rozsvěcení vánočního stromu
Stručná charakteristika programu	Zahájení období adventu společnými písněmi a krátkým vystoupením dětí
Realizátor	ZŠ a MŠ Moravské Prusy a Obec Prusy Boškůvky
Počet hodin programu	2
Termín konání	1.12. 2019
Zodpovědná osoba	Mgr. Šebestová

Název programu	Vánoční besídka
Stručná charakteristika programu	Vystoupení dětí pro rodiče a veřejnost
Realizátor	ZŠ a MŠ Moravské Prusy
Počet hodin programu	2
Termín konání	10.12.
Zodpovědná osoba	Mgr. Šebestová

Název programu	Velikonoční tvořivé dílny
Stručná charakteristika programu	Společná mimoškolní aktivita pro děti a jejich rodiče.
Realizátor	ZŠ a MŠ Moravské Prusy
Počet hodin programu	2
Termín konání	Duben 2020
Zodpovědná osoba	Mgr. Šebestová

Název programu	Besídka ke dni matek
Stručná charakteristika	Vystoupení dětí pro rodiče a veřejnost

programu	
Realizátor	ZŠ a MŠ Moravské Prusy
Počet hodin programu	2
Termín konání	Květen 2020
Zodpovědná osoba	Mgr. Šebestová

5. EVALUACE

A) Kvalitativní hodnocení

Po zhodnocení efektivity preventivního programu v uplynulém školním roce jsme se rozhodli i nadále pokračovat v již zaběhnutých programech. Mezi ně patří tradiční výtvarná odpoledne (2x ročně), besídky pro rodiče žáků i širší veřejnost (2x ročně), lampionový průvod, rozsvěcení vánočního stromu či vynášení smrtky. Tyto aktivity směřují k propojení školy se životem obce, mají dobré ohlasy a také u dětí jsou velmi oblíbené. Umožňují také bližší seznámení rodičů s učiteli.

Z výchovně-vzdělávacích programů zopakujeme návštěvu divadelního představení i uspořádání výchovného koncertu. Také mobilní dopravní hřiště hodnotíme velmi pozitivně pro prevenci rizik v dopravě a zařazujeme jej opět do PP.

Závěr školního roku patří vždy zážitkovému pobytu žáků s učiteli. Během několika dní mohou děti budovat vzájemné vztahy, poznávat se i naučit se mnoha novým dovednostem.

Další aktivity budou realizovány dle aktuální nabídky.

B) Kvantitativní hodnocení

I. PRÁCE PEDAGOGICKÉHO SBORU

Počet vzdělávacích akcí se bude odvíjet dle aktuální nabídky školení a seminářů.

II. PREVENTIVNÍ AKTIVITY PRO ŽÁKY ŠKOLY

Volnočasové aktivity při školách	Počet aktivit	Počet žáků
Školní kluby	1 (š.družina)	30
Školní kroužky	7 /týden	42
Víkendové akce školy	0	0
Pobytové akce školy	1	CCA 35
Odpolední akce školy	6	42

Použité zkratky:

MPP – Minimální preventivní program

RCh – Rizikové chování

SPJ – Sociálně patologické jevy

NNO – Nestátní neziskové organizace

ŠMP – Školní metodik prevence

RVP – Rámcový vzdělávací program

ŠVP – Školní vzdělávací program

Příloha 1

Vnitřní a vnější informační zdroje školy

Vnitřní informační zdroje:

- **Manuál pro tvorbu minimálního preventivního programu (Pražské centrum primární prevence, Praha 2010)**
- **Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu, Miovský M. (1.LF UK v Praze a VFN v Praze, klinika adiktologie), Togga 2012**
- **Primární prevence rizikového chování ve školství, miovský (Sdružení SCAN, Centrum adiktologie, Psychiatrická klinika 1.LF UK v Praze a VFN v Praze), Togga 2010**
- **Schránka důvěry**
- **Nástěnka pro žáky a jejich zákonné zástupce věnovaná prevenci rizikového chování**
- **Evaluace ŠPP z předchozího roku**

Vnější informační zdroje:

- **Poradenský metodik prevence při PPP Vyškov**
  - **PhDr. Martina Brandýsová**
brandysova@opppvyskov.cz
- **Databáze vzdělávacích aktivit pro ŠMP a další pedagogické pracovníky**
  - **Aktualizované dle aktuální nabídky**
- **Přehled preventivních programů**
  - **Viz. Příloha 2**
- **Přehled volnočasových aktivit**
  - ***Sportovní kroužek pro chlapce (florbal)***
  - ***Sportovní kroužek pro dívky (zumba)***
  - ***Zdravotnický kroužek***
  - ***Angličtina pro žáky 1. a 2. ročníku***
  - ***Hra na flétnu***
  - ***Zpívání s kytarou***
  - ***Náboženství***

➤ **Přehled internetových stránek v oblasti primární prevence:**

- www.primarniprevence.cz
- www.adiktologie.cz
- www.minimalizacesikany.cz
- www.sikana.org
- www.sikana.cz
- www.urazneninahoda.cz
- www.drogy-info.cz
- www.linkabezpeci.cz
- www.podaneruce.cz

➤ **Sociální síť - kontakty**

- **Protidrogový koordinátor pro oblast Vyškov**
  - Mgr. Ivana Zouharová, odbor sociálních věcí a zdravotnictví
517 301 571, i.zouharova@meuvyskov.cz
- **Manažeri prevence kriminality pro oblast Vyškov**
  - Věra Legnerová referentka PK a sportu, 517 301 295 v.legnerova@meuvyskov.cz
  - Petr Sedláček velitel MP Vyškov, 517 301 150 p.sedlacek@meuvyskov.cz
- **Kurátoři pro děti a mládež pro oblast Vyškov**
  - Mgr. Leona Otevřelová, 517 301 572 l.otevrelova@meuvyskov.cz
  - Mgr. et Mgr. Zuzana Šrámková, 517 301 582 z.sramkova@meuvyskov.cz
- **Sociální kurátorka pro oblast Vyškov**
  - Bc. Magda Nebojsová, 517 301 572 m.nebojsova@meuvyskov.cz
- **Registrovaní poskytovatelé pomoci obětem trestných činů pro oblast Vyškov**
  - In IUSTITIA, o.p.s., Rybná 716/24, Staré Město, Praha

- Persefona o. s., Jiráskova 216/8, Veveří, 602 00 Brno, Brno-město
- La Strada Česká republika, o.p.s. Praha
- Středisko PMS – Vyškov, Palánek 250/1, Vyškov

o OSPOD

- **Mgr. Ivana Zouharová**, i.zouharova@meuvyskov.cz
517 301 571 (vedoucí Oddělení sociálně-právní ochrany, Masarykovo náměstí 108/1, Vyškov-Město, 682 01 Vyškov 1, (3. patro)

o NNO

- **ACET ČR, z.s.**
www.acet.cz
- **Podané ruce o.p.s.**
www.podaneruce.cz

o Praktický lékař

- **MUDr. Jana Pavlasová, praktická lékařka**
517 343 627

Odkazy na zákony a metodické pokyny MŠMT:

- **Zákon č. 561/2004 Sb.**, o předškolním, základním, středním, vyšší odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 563/2004 Sb.**, o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- **Zákon č.359/1999 Sb.**, o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění.
- **Zákon č. 109/2002 Sb.**, o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- **Vyhláška č. 72/2005 Sb.**, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- **Vyhláška č. 48/2005 Sb.**, o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška č.27/2016 Sb.**, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných ve znění účinném od 1.9.2017
- **Vyhláška č. 282/2016 Sb.**, o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních

- **Vyhláška č. 317/2005 Sb.**, o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- **Metodický pokyn MŠMT** k zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č.j. 37 014/2005-25
- **Metodické doporučení MŠMT** pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků, č. j. MSMT-43301/2013;
- **Národní strategie primární prevence rizikového chování** dětí a mládeže na období 2013-2018, MŠMT;
- **Metodický pokyn** k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, **č.j. 20 006/2007-51**
- **Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy** k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, **č. j. 24 246/2008-6**
- **Metodický pokyn MŠMT** k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví **č. j. 10 194/2002-14**
- **Metodický pokyn MŠMT** k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance **č. j. 14 423/99-22**
- **Informace o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané** č.j. 25884/2003-24
- **Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu** **č. j. 11 691/2004-24**

Příloha 2

PLÁN AKCÍ ŠKOLNÍ ROK 2019/2020

Září

- informativní schůzka pro rodiče MŠ **5.9.**
- výchovný program „Etiketa a školní řád“ **6.9.**
- preventivní program Muzikoterapie **13.9.**
- 3. a 4.ročník Dětské dopravní hřiště Vyškov **16.9.**
- třídní schůzka **18.9.**

Říjen

- Vítání občánků (vybrané děti ZŠ) **20.10.**
- Jablíčkování v týdnu 21.-25.10.
- Podzimní dílny v týdnu 21.-25.10.
- Divadlo u nás ve škole „Kocour Modroočko“ pro MŠ Prusy i Vážany + ZŠ 9,30 – **31.10.**

Listopad

- lampionový průvod **11.11.**
- čtvrtletní pedagogická rada **18.11.**
- třídní schůzky **27.11.**
- divadlo Kača a Kača
- začátek výuky plavání **28.11.**
- vystoupení MŠ pro důchodce Topolany **29.11.**

Prosinec

- Rozsvěcení vánočního stromu **1.12.**
- Mikuláš ve škole ZŠ + MŠ **4.12.**
- Vánoční besídka **10.12.**
- Planetárium **16.12. Ptačí ostrov**
- vánoční besídka v naší škole **20.12.**

Leden

- pedagogická rada
- Školní karneval **24.1.**

Únor

- mobilní dopravní hřiště ZŠ + MŠ – **3.2.**
- konec výuky plavání **13.2.**

Březen

- ZOO koutek program pro děti
- pedagogická rada ¼ letí
- schůzka s rodiči předškoláků v MŠ Mor.Prusy, Vážany

- Den otevřených dveří pro rodiče MŠ, ZŠ i předškoláků
- vynášení Smrtky **27. nebo 30.3.**

Duben

- Velikonoční dílny **2.4.**
- Návštěva dětí z MŠ v 1. třídě
- třídní schůzky
- Den Země – projekt Recyklohraní **22.4.**
- Dětské dopravní hřiště 3. a 4. ročník
- Zápis do 1. ročníku

Květen

- besídka ke Dni matek **5.5.**
- zápis do MŠ **13.5.**
- projekt Ovoce do škol
- MŠ akce I. pomoc na náměstí ve Vyškově
- MŠ - výlet

Červen

- pedagogická rada
- MDD dle nabídky
- Přírodovědně vlastivědný pobyt **8.-12.6. Dopravák Buchlovice**
- pasování prvňáčků do řad čtenářů, rozloučení se školním rokem **24.6.**
- vycházka do okolí vesnice spojená s plněním úkolů (šipkovaná)
- filmové představení Vyškov nebo Ivanovice

Dle nabídky: divadelní představení, programy Maják Vyškov, Muzeum Vyškovska, preventivní programy PČR, ČK,...

Celoročně jsme zapojeni do těchto projektů: Ovoce do škol, mléko do škol, Recyklohraní

Příloha 3

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Tento Program proti šikanování je součástí

Školního preventivního programu Základní školy a Mateřské školy

Moravské Prusy, příspěvkové organizace

Dle Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikanování č.j. 25 832/2008-16 ze dne 5.12.2008. Na tvorbě a realizaci programu se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy. Koordinace jeho tvorby patří ke standardní činnosti školního metodika prevence. Ten podle potřeby spolupracuje s metodikem prevence v PPP. Za realizaci a hodnocení programu je odpovědný ředitel školy. Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany již došlo, či ne. Současně je třeba stanovit smysluplnou strukturu programu.

Zpracovala: Mgr.Irena Černochová

Školní metodik prevence: Mgr. Irena Černochová

Projednáno na pedagogické radě: 26.8.2019

Odpovědná osoba: Mgr. Irena Černochová

Program proti šikanování je otevřený a v průběhu školního roku bude i nadále ověřován, upravován a doplňován.

1. CÍLE PROGRAMU PROTI ŠIKANOVÁNÍ

1.1 Krátkodobé cíle

- poskytovat žákům dostatečné množství informací týkající se šikany s ohledem na
- jejich věk a sociální vyspělost
- definovat šikanu a její definici začlenit do školního řádu, hovořit o rozdílu mezi škádlením a šikanováním
- zmapování úrovně vědomostí o šikaně mezi žáky i učiteli
- diagnostikování výskytu šikany na škole formou dotazníkového šetření
- vytipování rizikových míst a jejich sledování – šatna, WC, chodby, školní třídy
- během přestávky atd.

1.2 Dlouhodobé cíle

- vytváření pozitivní atmosféry ve škole – nastartování procesů tvorby bezpečného prostředí ve škole – vzájemná komunikace a informovanost mezi pedagogy – při pravidelných poradách se informovat o tom, čeho si kdo všiml, na koho je třeba dávat pozor atd.
- zvýšení vnímavosti vůči změnám v žákovských kolektivech
- průběžně – jakmile si někdo z pedagogů všimne nezdravého chování, příznaků nezdravých vztahů a nevhodného chování vůči některému z žáků, neprodleně to nahlásí třídnímu učiteli a vedení školy
- po potvrzení výskytu šikany a vyřešení případu (ŠPP) je nutno shrnout postupy a výsledek řešení
- nastavení vstřícných vztahů mezi žáky a učiteli, žáky navzájem a mezi učiteli navzájem
- dlouhodobé vzdělávání celého učitelského sboru
- zahrnovat témata šikany do výuky jednotlivých předmětů
- práce s třídními kolektivy – plně v kompetenci třídních učitelů, kteří si zvolí vhodné a odpovídající organizační formy

2. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

2.1 Definice pojmu šikana

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrožit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci nebo skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Při výskytu šikany dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. Zámeřnost šikany spočívá zejména v tom, že zůstává dlouho skrytá. V boji se šikanou je třeba klást důraz na budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi žáky i mezi všemi účastníky vzdělávacího procesu.

2.2 Základní formy:

- **fyzická šikana** – bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí
- **psychická šikana přímá - verbální** – nadávky, pomluvy, vyhrožování, zesměšňování (součástí je i kyberšikana)
- **psychická šikana nepřímá** – demonstrativní přehlížení a ignorování
- **smíšená šikana**, kombinace verbální a fyzické šikany

2.3 Základní znaky šikanování:

- záměrnost
- cílenost
- skrytost
- opakování (ne vždy)
- nepoměr sil
- bezmocnost oběti
- samoučelnost agrese

2.4 Co není šikana?

Jednorázová rvačka, nevhodný vtip nebo konflikt.

Vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

2.4.1 Rozdíl šikana X škádlení ?

Jestliže svého kamaráda škádlím, očekávám, že to bude legrace nejen pro mě, ale i pro něj. Když vidím, že to jako legraci nebere, že ho to zranilo, pak je mi to líto a omluvím se.

U šikany je to obráceně. Tam jde agresorovi o to, aby druhému ublížil, aby ho zranil. A má z toho radost. Nejen, že se neomluví, ale opakuje to.

!!! Když někdo někoho škádlí a ten mu jasně řekne, aby toho nechal, musí to respektovat. Jinak by to bylo porušování práva druhého člověka !!!

2.5 Příznaky a známky šikanování

Příklady přímých znaků:

- soustavné posměšné poznámky, nadávky, hrubé žerty, hanlivá přezdívka, pokud to tento žák těžko snáší a trpí tím
- třída projevuje zlomyslnou radost, když něco neumí nebo když se něco nepodaří, nápadné reakce třídy (hlasitý posměch) i na běžné projevy
- časté výtky a kritika, okaté pokusy svalovat vinu
- jeden žák vystupuje vůči druhému v roli „sluhy“
- honění, pošťuchování, oběti neoplácejí

2.6 Jak poznat šikanované dítě?

2.6.1 Nepřímé projevy šikanování

- žák se o přestávkách zdržuje stranou od ostatních, nemá kamarády
- o přestávkách vyhledává blízkost učitelů nebo odchází ze třídy a vrací se na hodinu s učitelem
- jeho prospěch se nevysvětlitelně zhoršuje, nesoustředí se na učení, ztráta zájmu o učení
- je nejistý, když má mluvit před třídou, ustrašený
- má často poškozené nebo rozházené věci, často se mu věci „záhadně“ ztrácí ve třídě, v šatně, odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
- při týmových sportech bývá volen mezi posledními
- působí smutně, stísněně
- zvýšená nemocnost, pozdní příchody, začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- odřeniny, modřiny – nedokáže uspokojivě vysvětlit
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči, stává se uzavřeným
- má často zašpiněný nebo poškozený oděv
- zdravotní potíže (někdy simulované)
- zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přízpusobovací konflikty nejsou vzácností!

2.6.2 Přímé znaky šikanování:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný
- kritika žáka, poznámky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislivým, nebo pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem a skutečnost, že se jim podřizuje
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů nebo k spoluúčasti na nich
- honění, strkání, št'ouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

2.6.3 Znaky šikanování projevující se mimo školu

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi
- nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- nechce jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo), dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat strach, nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem
- chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. „Nechte mě!“
- ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně
- bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, odmítá svěřit se s tím, co je trápí
- žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze- nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí
- je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- stěžuje si na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma, své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat
- dítě se vyhýbá docházce do školy, zdržuje se doma víc, než mělo ve zvyku

3. PREVENCE ŠIKANY

- Učitelé vedou systematicky a důsledně žáky k osvojování zásad mezilidských vztahů, učí je respektovat identitu a individualitu jedince.
- Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.
- Žáci by měli znát a umět pracovat v komunitním kruhu, při skupinové práci, vyjadřovat se slušně a otevřeně při zpětné vazbě atd.
- Pracuje se s pravidly tříd a dynamikou třídního kolektivu.
- Všichni učitelé by měli vnímat vztahy mezi žáky, atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou součást své práce.
- Svým chováním se podílí na prevenci šikanování ve třídách, monitorují sociální klima ve třídě, neprodleně reagují na nevhodné chování mezi dětmi.
- Škola aktivně spolupracuje s rodiči na ochraně dětí a žáků před šikanou.
- Škola má ve školním řádu zakomponován zákaz chování mající charakter šikanování a opatření, která se váží k tomuto závažnému porušení školního řádu.
- Školní metodik prevence spolupracuje s dalšími organizacemi a organizuje preventivní akce proti šikanování a rasové nesnášenlivosti.
- Školní metodik prevence i třídní učitelé se dále vzdělávají v dané problematice.

3.1 Pedagog je povinen:

- podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi dětmi
- jednat s dětmi jako s partnery
- udržovat ovzduší důvěry mezi dětmi a pedagogy
- v kritických situacích dát jasně najevo, že špatné chování nelze tolerovat
- nebýt lhostejný k projevům agresivity
- informovat děti i rodiče, na koho se obrátit při problémech- třídní učitel, výchovný poradce, schránka důvěry, vedení školy, linka důvěry
- třídní učitel by měl znát záliby svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas, a umět si s nimi o tom povídat, mají-li zájem, snažit se mít přehled o vzájemných vztazích ve třídě i mimo ni
- žádoucí je vytvoření třídní charty proti šikanování
- součástí třídnických hodin může být diskuse, jaký je rozdíl mezi šikanováním a šikádlením, hledání odpovědi co mohou udělat ostatní a co já sám, abychom se ve třídě cítili bezpečně a v pohodě, řešení otázky, co by se dalo dělat společně zajímavého, kooperační hry.

3.2 Prevence ve výuce

Téma prevence šikany je zapracováno do školního vzdělávacího programu. K tomuto účelu jsou využity předměty, které se přímo vztahují k prevenci sociálně patologických jevů (člověk a jeho svět). Částečně se prevence šikany objevuje také v předmětech jako je český jazyk, tělesná výchova, výtvarná výchova, projektové vyučování.

Žáci jsou seznamováni s následujícími tématy a jsou u nich rozvíjeny tyto dovednosti:

1. Co je a co není šikana.
2. Co je a co není „bonzování“.
3. Jakým způsobem se zastat oběti.
4. Jak vhodným způsobem vyhledat pomoc dospělého.

3.3 Spolupráce s rodiči

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědný ředitel školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací

Škola se snaží systémově spolupracovat s rodiči těmito prostředky:

- vzájemné informování - ze strany školy v případě, že se šikana objeví a ze strany rodičů v případě, že zpozorují nějaký problém
- vzájemná spolupráce při řešení problémů
- třídní schůzky, konzultační hodiny

3.4 Další kroky naší školy v prevenci šikanování

- programy městské policie nebo policie ČR, hasiči
- divadelní a jiná kulturní představení
- výstavy, prožitkové programy, přednášky
- sportovní soutěže
- mimoškolní zájmové útvary
- seznámení pedagogů se systémem školy pro oznamování a vyšetřování šikanování, vedení evidence případů
- spolupráce s okresním metodikem prevence a PPP Vyškov
- účasti školního metodika prevence v akreditovaných kurzech k problematice šikanování
- spolupráce s rodiči
- ve školním řádu jasně stanovená pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení
- aktivní zapojení i nepedagogických pracovníků do prevence šikanování

Škola je povinna řešit šikanu ve škole a na akcích pořádaných školou, mimo školu je to věc policie a rodičů.

Při zjištění šikany mezi žáky se postupuje podle krizového plánu.

4. KRIZOVÝ PLÁN A POSTUPY ŘEŠENÍ ŠIKANOVÁNÍ

4.1 Postup pedagogického pracovníka

- informují-li rodiče pedagogického pracovníka o podezření na šikanování nebo má-li pedagogický pracovník podezření na šikanování, spolupracuje s metodikem prevence - zahájí okamžitě vyšetřování šikany, informuje ředitele školy
  - v případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy
  - vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže
  - navrhne na pedagogické radě potrestání agresorů
  - v případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat péči pedagogicko - psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů (zajistí školní metodik prevence)

4.2 Postup ředitele školy

- přijme informaci o šikanování (pedagogický pracovník, rodič, žák).
- rozhodne, zda škola zvládne řešit šikanu vlastními silami nebo zda potřebuje pomoc zvenku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a Policií ČR.
- zajistí informování dotčených rodičů o vyšetřování šikany nebo sám informuje o výsledcích vyšetřování šikany
- v mimořádných případech doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu (spolupráce se ŠP, VP)
- v mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
- dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění) oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
- oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, ohrožující bezpečí a zdraví žáka
- pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu
- projedná v pedagogické radě potrestání agresorů

4.1 KONKRÉTNÍ KROKY PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANY – 2 možné postupy:

4.1.1 Krizový scénář pro řešení počátečních stádií šikany - situace, které škola zvládne řešit vlastními silami

1. krok: Odhad stádia závažnosti šikanování
2. krok: Rozhovor s informátory a obětí - sestavujeme obraz situace
3. krok: Nalezení vhodných svědků
4. krok: Individuální, příp. konfrontační rozhovory se svědky
5. krok: Ochrana oběti
6. krok: Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi – poslední krok při vyšetřování
7. krok: Výchovní komise (za účasti vedení školy, ŠMP, VP, TU, ŠP a zákonných zástupců a odborníků z PPP, SVP, OSPOD apod.)
8. krok: Rozhovor se zákonnými zástupci obětí
9. krok: Práce se třídou (pracovníci ŠPP + TU, popř. SPC)

Strategie vyšetřování u pokročilého stadia šikany (3.-5.stadium)

Pro vyšetřování pokročilé šikany využijeme stejnou pěti krokovou strategii uvedenou výše. Musíme však počítat s tím, že vyšetřování pokročilých šikan vyžaduje vysoce odborné a psychologicky „tvrdší“ postupy, protože organizovaný odpor proti rozkrytí bývá mimořádně silný. Všichni nebo téměř všichni lžou a zapírají. Běžné jsou křivé výpovědi a falešní svědkové. Zde je nutné tvořivě používat metody z kriminalistického výslechu a speciální (skryté a nepřímé) diagnostické metody, zaměřené na vztahy a postoje žáků a na ověřování pravdivosti výpovědí.

4.1.2 Krizový scénář pro řešení situace, kdy škola potřebuje pomoc zvenku a je nezbytná spolupráce se specializovanými institucemi a policií (řešení pokročilé a nestandardní šikany např. výbuch skupinového násilí vůči oběti)

Náhlý výbuch násilí

Při náhlém výbuchu násilí vůči oběti je samozřejmě **nutno postupovat odlišně**. Jednat rázně, **okamžitě zajistit ochranu oběti a izolovat agresory** (i vzájemně- kvůli možnosti domluvit si křivou výpověď), vyslechnout oběť a svědky mezi čtyřma očima a neprodleně celou věc oznámit vedení školy.

1. krok: Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti
2. krok: Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a dalším postupu vyšetřování
3. krok: Zabránění domluvě mezi agresory na křivé výpovědi
4. krok: Pokraující pomoc a podpora oběti
5. krok: Nahlášení policii
6. krok: Vlastní vyšetřování
- opírá se o zásady šesti krokové strategie pro počáteční stadia
7. krok: Spolupráce se specializovanými institucemi – následná péče
- personální zajištění (školní psycholog, výchovný poradce)
- dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění) – oznámit na Policii ČR, orgán sociálně právní ochrany dítěte, nutná spolupráce s SVP, PPP.

5. NÁSLEDNÁ VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ

5.1 Výchovní opatření (pro potrestání agresorů) - řídí se podle platného školního řádu a jsou to:

- napomenutí a důtka třídního učitele
- důtka ředitele školy
- snížený stupeň z chování
- převedení do jiné třídy, popř. jiné školy

5.2 Další práce s agresorem (spolupráce se ŠPP)

- jeho náhled na vlastní chování
- motivy jednání
- rodinné prostředí
- v případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem.

Je nezbytné vypořádat se i s těmi, kteří přihlíželi, ale nezasáhli.

V mimořádných případech lze užít další opatření:

- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP.
- ředitel školy doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

6. ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVISŤE

Metodik prevence vytváří poradenské služby, v rámci kterých jsou poskytovány individuální, skupinové a komunitní služby žákům, rodičům i pedagogům.

Úkolem metodika prevence je garance tvorby a evaluace speciálního programu proti šikaně, ve spolupráci s výchovným poradcem a ostatními pedagogy. Náplní práce v této oblasti je také:

- spolupráce s třídními učiteli a vyučujícími
- zajištění vzdělávacích programů pro pedagogy
- dotazníková šetření
- pomoc okrajovým a izolovaným žákům.
- diagnostika problémových tříd.
- v případě potvrzení sociální patologie – šikanování zajištění první pomoci
- individuální práce s protagonisty šikanování.
- práce s rodinou, rodiči obětí a agresorů.
- spolupráce s institucemi, které se přímo podílejí na prevenci šikanování.
- zajištění metodických pomůcek a materiálů.
- vedení evidence žáků v péči poradenského pracoviště.

7. EVALUACE

Každý intervenční program vyžaduje zpětnou vazbu, která ověří míru jeho funkčnosti a efektivitu. V našem programu proti šikanování je evaluace realizována prostřednictvím otevřených diskuzí s dětmi a průběžně i formou dotazníků, které žáci vyplňují v rámci hodin zaměřených na práci s klimatem třídy a v třídnických hodinách. Na zpětné vazbě se podílí nejen třídní učitelé, ale všichni pedagogové, kteří v konkrétní třídě vyučují.

.....
Mgr. Irena Černochová
školní metodik prevence

.....
Mgr. Svatava Šebestová
ředitelka školy

Příloha č.1:

Stádia šikanování

Motto: **Školní šikanování je nemoc skupinové demokracie a má svůj zákonitý vnitřní vývoj.**

První stadium se v podstatě odehrává v jakékoliv skupině. Všude je někdo neoblíbený nebo nevlivný, na jehož úkor je prima si dělat „legrácky“. Pak to ale jde dál, skupina si najde jakéhosi otloukánka. Třetí stadium už je klíčové. Vydělí se jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nejvhodnější oběti. Do této chvíle lze věci jasně řešit. Následně ale dojde k bodu zlomu, kdy se šikanování stane nepsaným zákonem i pro opravdu slušné děti a celá skupina se stává krutou. V pátém stadiu – totalitě – se stane šikanování skupinovým programem.

Michal Kolář

1) ostrakismus

- klasická psychická šikana, kdy nedochází k fyzickému násilí (pomlouvání, hanlivé oslovení, přezdívký, vystrčení jedince na okraj kolektivu), velice často mezi dívkami

2) fyzická agrese a psychická manipulace

- lehká fyzická agrese (kopnutí, štípnutí, psychická manipulace, zastrahování oběti), oběť začíná mít strach (útěk do záškoláctví, sebepoškozování, noční děsy...), agresor kompenzuje své napětí na oběti, vzniká u něho závislost na šikaně

3) vytváření jádra

- ve skupině (třída) vzniká hlavní jádro agresorů, kteří napadají a tlačí na oběť, oběť je nucena k ponižujícím úkonům, často je zmodřená, zkopaná, přestává komukoliv věřit, pro kolektiv je velice výhodná, potenciální účastníci šikany jsou i neaktivní děti (ať kopnou raději jeho, hlavně, že to nejsem já), agresori si vybírají ze skupiny „hlídače“, kteří stojí u dveří, hlídají, jestli nejde učitel, šikana je skrytější a promyšlenější, **třída je nejnebezpečnější místo pro šikanu!!!**

4) vytváření norem

- totální rozložení kolektivu, začíná šikanovat většina jedinců ze skupiny – aktivně (fyzicky napadá oběť), nebo pasivně (vymýšlí nové způsoby trápení oběti...), zapojují se i dívky (často velice kruté), př. Pálení drátem, pupendo, šátek, u oběti dochází k prvnímu paradoxnímu převratu osobnosti, začíná se chovat nenormálně (šáškuje, baví třídu, aby se zavděčila), kolektiv začíná používat slovník nadřazenosti a podřazenosti (otrokáři a otroci, gestapo, Hitler, muklové, cikáni (i před učiteli).
- POZOR na shlédnutí některých filmů (Gladiátor, Třetí říše), mohou být námětem pro šikanu, není-li problematika dostatečně vysvětlena.

5) totalita (dokonalá šikana)

- agresori nemají zábrany ublížit oběti, případně ji zabít, jsou totálně závislí na šikaně, u oběti nastává druhý paradoxní převrat osobnosti, miluje své agresory, stává se na nich závislá, neudá je (tzv. Stockholmský syndrom)

Učitelé se snaží řešit pouze první a druhé stadium šikany, ve třetím a čtvrtém stadiu nutno vyhledat odbornou pomoc (např. policie, okresní metodik prevence), páté stadium řešit nelze.

Příloha č.2:

Doporučená literatura z oblasti školního šikanování:

- Kolář, M.: Skrytý svět šikanování ve školách, Portál, Praha 1997, 2000
Říčan, P.: Agresivita a šikana mezi dětmi, Portál, Praha 1995
Parry, J., Carington, G.: Čelíme šikanování - sborník metod. Metodický materiál IPPP, Praha 1995
Fontana, D.: Psychologie ve školní praxi, Portál, Praha 1997
Kolář, M.: Bolest šikanování. Cesta k zastavení epidemie šikanování ve školách, Portál, Praha 2001
Časopisy: Kolář, M.: Omyly kolem šikanování, Moderní vyučování, č. 9/1997
Fojtíková, Z.: Cesta k nápravě, Rodina a škola č. 6-7/2000
Fojtíková, Z.: Nebezpečná epidemie. Cyklus o šikaně s dr. Kolářem. Rodina a škola č. 3,4,5, 6-7,8-9,10,11,12/2000

Užitečné internetové adresy po prevenci rizikového chování:

- <http://crdm.adam.cz/> - stránky České rady dětí a mládeže
<http://sweb.cz/sikana.os/> - Občanské sdružení proti šikanování
<http://www.extc.cz/> - on-line poradna zaměřená na českou taneční scénu a problematiku psychotropních látek
<http://www.drogovaporadna.cz/> - on-line poradna zaměřená na drogovou problematiku obecně
<http://www.drogy-info.cz/> - Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti
<http://www.icm.uh.cz/str/socialnepatologickejevy/>
<http://www.sikana.org/>

Příloha č. 3 – kontakty na specializovaná pracoviště

Specializované instituce- Adresa – Kontakt

Pedagogicko –
psychologická poradna
Brno, Kohoutova 4
602 00
545 223 379
kohoutova@pppbrno.cz

PPP – Poradenské centrum
pro drogové a jiné závislosti
Brno, Sládkova 45,
602 00
543 245 914-6
zachova@pppbrno.cz

Středisko výchovné péče
Brno, Veslařská 246
637 00
577 292 786

Středisko výchovné péče Brno,
Kamenomlýnská 2
603 00
549 240 166
775 989 826

OSPOD
dle trvalého bydliště
Policie ČR OOP Brno
Kpt. Jaroše 17
nadstr.Pokorný
974 628 438

Příloha č. 4 – rozpracovaný postup krizové intervence

Řešení zárodečného stádia šikanování, podezření na šikanu

Postup vyšetřujících osob:

1. Najít kolegy, kteří budou spolupracovat na šetření (třídní učitel může spolupracovat, ale nesmí být hlavní vyšetřovatel) a konfrontovat s nimi svá pozorování.
2. Oznamit své podezření co nejdříve vedení školy
3. Vyslechnout postupně více nezaujatých svědků, konfrontovat svědky mezi sebou. Navodit atmosféru podpory a povzbuzení, že jejich spolupráce nebude prozrazena a je zajištěna jejich bezpečnost

Vyšetřování:

- upozornit na provádění zápisu
- netlačit, nechat je říct to, co chtějí
- mít při vyšetřování třetí osobu proti obvinění ze strany rodičů

Rozhovor se svědky

- začít vyšetřování se „zdravým jádrem“, nikdy nezačínat agresory

Získat odpovědi na otázky:

- Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?
- Co se stalo, co tomu předcházelo?
- Kdo je agresorem, kolik je agresorů? Kdo z nich je iniciátor, Kdo aktivní účastník šikanování?
- **Co, kdy** (pravidelně o přestávkách, cestou ze školy, náhodně, jen při určitých okolnostech, při převlékání na TV, ...), **kde** (cestou do školy, v šatně, na WC) a **jak** dělali agresori obětem?
- Co dělali ti, co nic nedělali?
- Co jsi dělal ty?
- Komu se co stalo?
- Jak dlouho šikana trvá?

4. Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Poprosit je o pomoc.

5. Vyslechnout oběť (citlivě, diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací, **nikdy neřešit problém před celou třídou**).

6. Zajistit ochranu oběti šikany.

7. Pak teprve vyslechnout agresory, konfrontace mezi agresory.

Nikdy konfrontace obětí a agresorů.

Rozhovor s agresory

Agresor se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy!

a) *Zahrívací předkolo*: Sednout si proti agresorovi, říct mu to „natvrdo“, chtít vědět, co všechno dělal, upozornit na zapisování, potom mlčet!

b) *Monolog*: nerušit mu jeho prostor, dívat se do očí, nepovzbuzovat, jen si vše zapisovat, počkat, až domluví

c) *Dialog*: doplňující otázky – klást otázky tak, aby se zapletl do vlastních lží, stupňovat citové napětí, nabídnout polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis.

Celé zopakovat se všemi agresory. Každého po rozhovoru odvést do jiné místnosti.

d) *Konfrontace*: všem agresorům naráz oznámit, jak kdo z nich vypovídal – začnou se mezi sebou dohadovat, pomlouvat se

Vytipovat nejslabší článek, dovést je k přiznání či vzájemnému obviňování.

Zabránit domluvě pachatelů.

Zabránit zinscenování křivé výpovědi.

Dokončit vyšetřování tentýž den.

8. Individuálně pozvat rodiče agresorů. Seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření

9. Individuálně pozvat rodiče obětí šikany. Seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních.

10. Rozebrat situaci ve třídě (vynechat citlivé detaily), vysvětlit nebezpečí a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků, třídu i nadále pozorně sledovat

11. Pokud se řeší situace pouze odchodem žáka do jiné školy, měl by odejít agresor, nikoli oběť.

Metoda usmíření

Provádí se především u počátečních stádiích šikany a vykazuje-li agresor ochotu své chování změnit. Této metodě předchází rozhovor s informátory a oběťmi, nalezení vhodných svědků, rozhovory se svědky, rozhovor s obětí, rozhovor s agresory (není-li agresor ochoten ke změně, následuje metoda vnějšího nátlaku).

Společné setkání a hledání nápravy: hovořit se třídou v komunitním kruhu (1×/14 dní, max. 20 min.), omluva a usmíření agresora a oběti, předkládání návrhů pro nápravu.

Vhodné otázky: Co si myslíte, že není v téhle třídě v pořádku? Co byste mohli udělat, aby se to příště nestalo? Kdo si myslí, že by byl schopen XY bránit?

Sezení max. 4, při posledním položit otázku, jestli si myslí, že je problém vyřešen.

Metoda vnějšího nátlaku

U pokročilejších forem šikany.

1. Vytvořit výchovnou komisi:

vyšetřovatel

třídní učitel

ředitel

popř. rodič(ne od agresora ani oběti)

nezávislý člověk(lékař, ..)

Před zasedáním nejednat s rodiči agresorů!

2. Celá komise se sejde předem a domluví se, jaké budou asi tresty.

3. Agresoři chodí před komisi a znovu vypovídají, sdělit, že komise rozhodne, tvářit se vážně.

4. Porada komise na trestech (trestat intenzivně, ale mít kam stupňovat).

5. Zavolat agresory a oznámit jim tresty.

6. Oznámit potrestání před celou třídou za přítomnosti celé komise. (Agresoři si stoupnou u dveří a vyslechnou si trest). Bez obětí!

7. Komunitní kruh, první sezení bez oběti!

8. Pozvat rodiče agresorů a obětí. Ne najednou!

rodiče obětí: informovat, jak bylo zajištěno zdraví jejich dítěte a sdělit, jak byli agresoři potrestáni

rodiče agresorů: informovat každého zvlášť, sdělit, jak byly potrestány jejich děti

Vše si nechat podepsat!

Učitel je svědkem šikany (řešení pokročilého stádia šikanování-náhly výbuch násilí)

1. Překonání šoku učitele, **jednat rázně, okamžitě.**
2. Zajištění bezpečí oběti. Odvést okamžitě ze třídy.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
4. Ihned se vrátit zpět do třídy nebo zajistit pedagogický dozor.
5. Domluvit se s dalšími učiteli na spolupráci při vyšetřování.
6. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti, nepouštět oběť zpět do třídy.
7. Kontaktovat rodiče oběti. Při rozhovoru s nimi se vyvarovat slovu „šikana“, lépe „ubližovaný“, domluvit se na zajištění jeho bezpečnosti (nechat doma)
8. Nahlášení policii (v závažných případech), vyšetřování:
  - Rozhovor se svědky a oběťmi
  - Nalezení vhodných svědků
  - Individuální nebo konfrontační rozhovory se svědky (**!ne konfrontace oběti a agresora!**)
  - Zajištění ochrany oběti
  - Rozhovor s agresorem nebo konfrontace mezi agresory
9. Výchovná opatření:
  - Důtka třídního učitele
  - Důtka ředitele školy
  - Zhoršená známka z chování
  - Podmíněné vyloučení
  - Doporučuje se stále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné zázemí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči PPP, psychologa, ...